

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **U., a.s.**, so sídlom v B., zastúpenej JUDr. I. N., advokátom so sídlom v P., proti žalovanej **Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 23 C 39/2005, v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 23. novembra 2006 č.k. 23 C 39/2005-52 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 22. októbra 2008 sp. zn. 4 Co 72/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 22. októbra 2008 sp. zn. 4 Co 72/2007 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 23. novembra 2006 č.k. 23 C 39/2005-52 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 23. novembra 2006 č.k. 23 C 39/2005-52 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala náhrady škody, ktorá jej mala vzniknúť právoplatným súdnym rozhodnutím, na základe ktorého bola od nej vymožená v exekučnom konaní suma v celkovej výške 1 414 931,58 € (42 626 228,68 Sk) a ktoré rozhodnutie bolo v dovolacom konaní Najvyšším súdom Slovenskej republiky zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia a vec bola vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 1 ods. 1, § 2 a § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon“). Okresný súd v odôvodnení svojho

rozhodnutia uviedol, že pre vznik práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu musia byť splnené súčasne tri podmienky, a to 1/ existencia nezákonného rozhodnutia, 2/ existencia škody a 3/ príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalobkyňa nemá nárok na náhradu škody, pretože nebola splnená základná podmienka nároku na náhradu škody, ktorou je existencia nezákonného rozhodnutia. Podľa jeho názoru rozsudkom dovolacieho súdu neboli rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu zrušené pre nezákonnosť tak, ako to predpokladá § 4 ods. 1 zákona, ale z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, ktorým je omyl pri aplikácii práva na skutkové zistenia. V preskúvanom prípade sa tak nejedná o zrušenie rozhodnutia pre nezákonnosť, ale o zrušenie rozhodnutia v rámci procesného postupu, predpokladaného Občianskym súdnym poriadkom, po ktorom zrušení malo nasledovať ďalšie konanie vo veci, zavŕšené novým súdnym rozhodnutím, ku ktorému konaniu a meritórnemu rozhodnutiu však nedošlo, nakoľko konanie bolo zastavené z dôvodu zániku účastníka konania výmazom z obchodného registra. Podľa názoru okresného súdu nebolo možné vylúčiť, že po prípadnom doplnení dokazovania by nové rozhodnutie súdu malo totožný obsah ako zrušené rozhodnutie a žalobkyňa (v pôvodnom konaní žalovaná) by bola opätovne zaviazaná na zaplatenie istiny s príslušenstvom.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 22. októbra 2008 sp. zn. 4 Co 72/2007 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Doplnil, že odchylný právny názor dovolacieho súdu od právneho názoru prvostupňového a odvolacieho súdu neznamená rozpor s objektívnym právom, teda so zákonnosťou. Aj podľa jeho názoru tak chýbala základná podmienka pre vznik práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu, a to existencia nezákonného rozhodnutia, ktorú otázku nemôže súd riešiť ako predbežnú. Zároveň však v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že konaniu o zodpovednostnom nároku musí predchádzať konanie, sledujúce zistenie nezákonnosti a právoplatné rozhodnutie musí byť v tomto konaní zbavené právoplatnosti, teda zrušené príslušným orgánom. Právo na náhradu škody zo zrušeného nezákonného rozhodnutia potom vzniká poškodenému právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené.

Proti vyššie uvedenému rozsudku okresného súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá a proti vyššie uvedenému rozsudku krajského súdu, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil, podal na základe podnetu žalobkyne podľa § 243e ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Navrhol ich zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie. Poukázal na to, že pri posúdení nároku na náhradu škody spôsobenej žalobkyňi nezákonným rozhodnutím, za ktorú škodu zodpovedá štát (§ 1 ods. 1 zákona), súdy nesprávne vyložili pojem „nezákonné rozhodnutie“, keď svoje rozhodnutia odôvodnili tým, že nezákonným rozhodnutím nie je rozhodnutie, ktoré bolo zrušené dovolacím súdom z dôvodu „nesprávneho právneho posúdenia veci“, respektíve z dôvodu „odchylného právneho názoru“, a teda že takéto rozhodnutie nemožno označiť za nezákonné, čo bolo aj jediným dôvodom zamietnutia žaloby. Podľa názoru generálneho prokurátora, rozhodnutie, ktoré bolo zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, je potrebné považovať za nezákonné rozhodnutie a je neprípustný záver, aby súd vyššieho stupňa rušil „zákonné“ rozhodnutie súdu nižšieho stupňa, keďže takýto záver odporuje základným zásadám právnej logiky. Poukázal na konanie v správnom súdnictve, v ktorom správne súdy pri rozhodovaní o žalobách proti právoplatným rozhodnutiam orgánov verejnej správy preskúmajú zákonnosť napadnutého rozhodnutia a postupu a dôvodom, pre ktorý je správny súd povinný zrušiť žalobou napadnuté rozhodnutie je tiež skutočnosť, že rozhodnutie orgánu verejnej správy vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Takéto rozhodnutie orgánu verejnej správy, vychádzajúce z nesprávneho právneho posúdenia je potom v správnom súdnictve vždy označované za nezákonné. K inému záveru nemožno podľa jeho názoru dospieť ani pri kvalifikácii rozhodnutí súdov, ktoré boli v konaní o opravnom prostriedku zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a je potrebné ich považovať za nezákonné. Je neprijateľné, aby štát zodpovedal za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu verejnej správy, ktoré bolo zrušené správnym súdom z dôvodu odchylného právneho názoru správneho súdu, a na druhej strane nezodpovedal za škodu spôsobenú rozhodnutím súdu, ktoré bolo zrušené v konaní o opravnom prostriedku z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, resp. odchylného právneho názoru súdu vyššieho stupňa. Uviedol, že aj predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania je skutočnosť, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243e ods. 1 O.s.p.) a jedným z dôvodov mimoriadneho dovolania je nesprávne právne posúdenie veci (§ 243f ods. 1

písm. c/ O.s.p.). Na základe uvedeného, keby právny názor súdov v preskúmvanej veci aplikoval do dôsledkov, potom by Najvyšší súd Slovenskej republiky, konajúci o mimoriadnom dovolaní, nemohol zrušiť napadnuté rozhodnutie, ak by dospel k odchylnému právnemu názoru, pretože by absentovala podmienka porušenia zákona, vyjadrená v § 243e ods. 1 O.s.p. Je pritom všeobecne známe, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaniach o mimoriadnych dovolaniach považuje za dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia skutočnosť, že súd ustanovenie zákona nesprávne vyložil. K predmetným rozhodnutiam, zrušeným z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia uviedol, že vychádzajúc z odôvodnení súdov, potom by zrušené rozhodnutia z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia museli byť označené ako „zákonné“, čo je neprípustné. Podľa jeho názoru je navyše nesprávne právne posúdenie v danej veci nespochybniteľné, keďže vo veci išlo o právne posúdenie otázok, ktoré v súdnej praxi nevyvolávali žiadne pochybnosti a pochybenia pri ich riešení sú neospravedliteľné. Takýmto pochybením nepochybne bolo i pochybenie súdov spočívajúce v tom, že banka nemôže poskytnúť úver tak, že úverové prostriedky vyplatí so súhlasom dlžníka tretej osobe, keďže takéto poskytnutie úverových prostriedkov nebolo vylúčené žiadnym právnym predpisom. Rovnako pochybením súdov bolo i pochybenie spočívajúce v tom, že ak bol súhlas dlžníka s pristúpením k jeho záväzku daný, účinky dohody o pristúpení k záväzku podľa § 533 Občianskeho zákonníka nenastávajú, keďže je bez akýchkoľvek právnych pochybností, že súhlas dlžníka s takýmto pristúpením k jeho záväzku sa nevyžaduje a prípadný, i keď nadbytočný súhlas nespôsobuje neplatnosť dohody ako správne dovolací súd vyvodil a z ktorých dôvodov (nesprávneho právneho posúdenia) potom napadnuté rozsudky zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Generálny prokurátor poukázal na to, že jediným dôvodom zamietnutia žaloby v preskúmvanej veci bolo ustálenie, že neexistuje „nezákonné rozhodnutie“, z ktorého dôvodu sa potom konajúce súdy skutkovo nezaoberali ďalšími predpokladmi zodpovednosti štátu za škodu (existenciou škody a príčinnou súvislosťou medzi nezákonným rozhodnutím a škodou).

Žalobkyňa sa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora stotožnila s obsahom mimoriadneho dovolania.

Žalovaná sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 243f ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozsudky, ako aj konanie, ktoré predchádzalo ich vydaniu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Obligatorne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na uvedenú zákonnú povinnosť Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k takýmto vadám. Vady uvedené v § 237 O.s.p. ani tzv. iné vady neboli generálnym prokurátorom tvrdené a ich existencia v konaní o mimoriadnom dovolaní ani nevyšla najavo.

Generálny prokurátor namietal, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval opodstatnenosť mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora smerujúceho proti rozsudkom oboch súdov, ktorými nebolo žalobe vyhovievané. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že rozsudky oboch súdov je potrebné zrušiť.

Predmetom konania bola žalobkyňou uplatnená náhrady škody, ktorá jej mala vzniknúť rozhodnutiami, ktoré v občianskom súdnom konaní vydali súdy ako orgány štátu a ktoré rozhodnutia boli príslušným orgánom v dovolacom konaní ako nezákonné zrušené.

Podstatným v preskúvanom prípade bolo posúdenie, či nezákonnými rozhodnutiami sú rozhodnutia súdov (prvostupňového zo 16. decembra 1999 i odvolacieho z 30. mája 2001), ktoré boli Najvyšším súdom Slovenskej republiky ako súdom dovolacím (príslušným orgánom) zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a vec bola vrátená na ďalšie konanie súdu prvého stupňa, pričom toto konanie bolo zastavené z dôvodu zániku účastníka konania, a teda vo veci nebolo meritórne rozhodnuté.

V súlade s ustanovením článku 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom. Uvedené ustanovenie posilňuje ustanovenie čl. 36 ods. 3 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, podľa ktorého, každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup. Úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je podrobnejšie upravená v zákone č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 514/2003 Z.z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004 a ktorým bol zrušený zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Z ustanovenia § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. vyplýva, že zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi. Keďže k žalobkyňou tvrdenej škode malo dôjsť nezákonnými rozhodnutiami vydanými pred 1. júlom 2004, bolo potrebné vec posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 1 ods. 1 zákona, štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len „štátny orgán“). Podľa § 1 ods. 2 zákona, zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť. Podľa § 4 ods. 1 zákona, nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán. Rozhodnutím tohto orgánu je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný.

Zodpovednosť štátu podľa § 1 ods. 1 zákona je občianskoprávnou zodpovednosťou objektívnou, bez ohľadu na zavinenie.

Vznik zodpovednosti sa viaže na existenciu určitých skutočností alebo skutkových relácií, ktoré určuje zákon a súhrn ktorých tvorí zákonnú skutkovú podstatu protiprávneho činu (zodpovednostnú skutkovú podstatu). Prvkami skutkovej podstaty, naplnenie ktorej má za následok vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím sú 1/ subjekt (orgán štátu), 2/ predmet (nezákonným rozhodnutím porušený právny vzťah), 3/ správanie subjektu (jeho rozhodnutie), 4/ výsledok spočívajúci v škode, 5/ príčinná súvislosť medzi správaním (rozhodnutím) a výsledkom (škodou) a 6/ protiprávnosť – nezákonnosť. Pre vznik tejto zodpovednosti musia byť splnené všetky zákonom vyžadované podmienky. Poškodený musí využiť možnosť podať proti rozhodnutiu odvolanie (§ 3 zákona), ktorá podmienka v preskúvanom prípade bola splnená a musí ísť o rozhodnutie právoplatné (ktorá podmienka taktiež bola splnená), pretože len právoplatné rozhodnutie zakladá zodpovednosť. Až právoplatnosť rozhodnutia vylučuje možnosť jeho nápravy riadnym opravným prostriedkom a je definitívne a záväzná pre účastníkov aj orgány a vykonateľné. Na jeho základe totiž vzniká povinnosť plniť a možnosť exekúcie, ku ktorej aj v preskúvanom prípade došlo, keďže vykonateľnosť rozhodnutia nebola dovolacím súdom odložená. Bola splnená i podmienka zrušenia právoplatného rozhodnutia príslušným orgánom a nárok na náhradu škody bol prerokovaný s príslušným orgánom.

V preskúmvanej veci nebolo žalobe vyhovené z toho dôvodu, že súdy nepovažovali zrušené súdne rozhodnutia za nezákonné, ktoré nesprávne právne posúdenie veci v mimoriadnom dovolaní správne generálny prokurátor namietal. Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že zodpovednosť štátu zakladajú nielen rozhodnutia meritórne, ale aj rozhodnutia procesnej povahy (hoci zodpovednosť vzniká omnoho častejšie na základe nezákonnosti meritórneho rozhodnutia ako rozhodnutia procesnej povahy), čo potvrdzuje aj dôvodová správa, konštatujúc, „že nerozhoduje, či sa škoda spôsobila výrokom vo veci samej a či nezákonným rozhodnutím procesnej povahy“. Z uvedeného, že zodpovednosť vzniká i z rozhodnutia procesnej povahy je zrejmé, že na vznik zodpovednosti štátu sa nevyžaduje meritórne právoplatné skončenie veci ako súdy v preskúmvanej veci nesprávne vyvodili, ale len splnenie zákonom stanovených predpokladov zodpovednosti štátu.

Zodpovednosť štátu, ako správne uvádzali súdy i generálny prokurátor vzniká len z rozhodnutia, ktoré je nezákonné (§ 1 ods. 1 zákona). Súdy však pojem nezákonnosti rozhodnutia v preskúmvanej veci nesprávne vyložili. Pojem nezákonnosti rozhodnutia nie je v zákone definovaný. Zákon explicitne nezakotvuje, čo sa považuje za nezákonné rozhodnutie štátu. Podľa dôvodovej správy (k § 1 ods. 1 zákona), k vymedzeniu tohto pojmu sa zaujíma zámerne záporné stanovisko, lebo definícia by mohla viesť k nesprávnemu alebo zužujúcemu, či naopak k rozširujúcemu aplikovaniu tohto pojmu a pokiaľ by nebola tautologická, viedla by ku konštrukcii dvojakej nezákonnosti, a to nezákonnosti, za ktorú sa zodpovedá, a nezákonnosti, za ktorú sa nezodpovedá. V dôsledku toho zistenie nezákonnosti je vecou konkrétneho posúdenia okolností prípadu. Pri aplikácii sa treba pridržiavať toho, že ide o všeobecný a obsahovo aj rozsahovo pružný pojem. Zároveň treba rešpektovať aj skutočnosť, že tento pojem zákon osobitne neobmedzuje. Zákonnosť či nezákonnosť rozhodnutia vo všeobecnosti je otázkou súladu rozhodnutia s objektívnym právom. Tak rozhodnutie, ktoré bolo zrušené z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, z dôvodu nesprávne alebo nedostatočne zisteného skutkového stavu ako i z dôvodu vady konania je nezákonné a za splnenia ostatných zákonných podmienok môže zakladať zodpovednosť štátu za škodu, ktorá prípadne z takéhoto rozhodnutia vznikla účastníkovi. Aj napriek tomu, že pojem nezákonné rozhodnutie nie je v zákone definovaný, je však možné konštatovať, že pod nezákonným rozhodnutím sa dá rozumieť akékoľvek rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky,

alebo záväzkami Slovenskej republiky, vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná a bolo z dôvodu nezákonnosti zrušené alebo zmenené príslušným orgánom. Pokiaľ sudy došli k opačnému záveru, ich záver nie je správny. Právna úprava sa síce osobitne nezmieňuje o tom, či nezákonnosť rozhodnutia musí byť konštatovaná priamo vo výroku zrušujúceho (zmeňujúceho) rozhodnutia, avšak podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pokiaľ príslušný orgán určité rozhodnutie zrušil (zmenil) z dôvodov uvedených v odôvodnení rozhodnutia, je možné uzavrieť, že sa tak mohlo stať jedine z dôvodu jeho rozporu s platnými právnymi predpismi, a teda z dôvodu jeho nezákonnosti.

Ak v preskúvanom prípade príslušný orgán, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací nepochybne bol, zrušil právoplatné rozhodnutie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, nepochybne ho zrušil z dôvodu jeho nezákonnosti, pretože rozhodnutie, ktoré vychádza z nesprávneho právneho posúdenia je v rozpore s objektívnym právom, s právnymi predpismi, a teda je nezákonné. Otázku nezákonnosti sudy nemôžu riešiť ako predbežnú, keďže tú už vyriešil orgán určený platnými právnymi predpismi, ktorého autoritu musí rešpektovať nielen súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, ale i súd rozhodujúci v konaní o náhradu škody. Tým je zabezpečené, že otázku, či bolo v preskúvanej veci právoplatné rozhodnutie nezákonné, zodpovedne zväžil už pred začatím konania o náhradu škody kvalifikovaný orgán. V záujme právnej istoty o tom, ktorý názor na obsah normy je správny, rozhoduje orgán používajúci normu a jeho stanovisko je v danej veci záväzné, ak ním vydané rozhodnutie je právoplatné. V preskúvanej veci bola podmienka právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu, ktorým boli rozhodnutia prvostupňového i odvolacieho súdu zrušené, splnená. Toto rozhodnutie dovolacieho súdu bolo účastníkom doručené, a týmto doručením nadobudlo právoplatnosť. Pre súd, rozhodujúci o náhrade škody je potom takéto rozhodnutie záväzné (§ 4 ods. 1 zákona) a súd musí vychádzať zo zistenia nezákonnosti príslušným orgánom, vyjadrenej tým, že rozhodnutie ruší alebo mení, v preskúvanom prípade zo zrušujúceho rozhodnutia z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. V opačnom prípade, to je, v prípade, že napadnuté právoplatné rozhodnutie by bolo zákonné, to je vydané v súlade s platným právnym poriadkom, by zákonnosť napadnutého rozhodnutia bola vyjadrená vo výroku tým, že dovolanie by bolo ako nedôvodné zamietnuté, čím by dovolací súd deklaroval, že rozhodnutie nie je nezákonné. Právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, vzniká

poškodenému právo na náhradu škody, ktorá mu bola týmto rozhodnutím spôsobená, t.j. vzniká mu právo na plnenie. Nie až následným právoplatným skončením konania ako nesprávne vyvodili sudy. Takúto podmienku uplatnenia nároku zákon nevyžaduje a ani ju nemožno vyvodit' z jeho jednotlivých ustanovení. Opačný výklad, zaujatý súdmi, že toto právo je potrebné vždy uplatniť až po právoplatnom meritórnem skončení konania nie je správny. Bolo by v rozpore so zásadou spravodlivosti, ak by právoplatným rozhodnutím bola síce konštatovaná nezákonnosť, vznikla by škoda, existovala by aj príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, ale poškodený by si ju napriek jej existencii nemohol uplatniť. Pre sudy je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia. Pre konanie o náhradu škody platí, že nezákonnosť rozhodnutia musela byť v čase prejednávania nároku poškodeného subjektu už vyslovená príslušným orgánom, ktorá podmienka v preskúvanom prípade splnená bola.

Na základe uvedeného, v preskúvanom prípade bola podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky preukázaná existencia nezákonného rozhodnutia. Úlohou súdov bolo preto skúmať ďalšie podmienky zodpovednosti štátu za škodu, a to či škoda žalobkyni vznikla a ak áno, či je daná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutou škodou. Uvedenými podmienkami sa sudy po tom, čo došli k záveru, že rozhodnutie nie je nezákonné, nezaoberali. Bude preto úlohou súdov v ďalšom konaní zamerať dokazovanie na zistenie, či a v akej výške škoda žalobkyni vznikla, a ak áno, či existuje príčinná súvislosť medzi vzniknutou škodou a nezákonným rozhodnutím, súčasné splnenie ktorých podmienok je nevyhnutným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zároveň poukazuje na skutočnosť, že v preskúvanom prípade je vec právoplatne skončená (a bola aj v čase konania pred prvostupňovým i odvolacím súdom), keďže došlo k zastaveniu konania z dôvodu zániku účastníka konania, a preto ani nemôže byť meritórne prejednaná, čo však nemôže byť na ujmu žalobkyne, v prospech ktorej bolo právoplatné rozhodnutie zrušené príslušným orgánom a sudy sú povinné preskúmať, či žalobkyňa bola poškodená právoplatným rozhodnutím, ktoré bolo pre nezákonnosť zrušené.

Z dôvodu, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov spočívali na nesprávnom právnom posúdení vecí, generálny prokurátor dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) s tým, že právny názor ním vyslovený je pre súd záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. mája 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková